

LUDENDO
DISCAMUS!

DOROTA
ŻUCHOWSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania do języka łacińskiego i kultury antycznej dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – Tomasz Damulewicz

Maria Pawłowska

dr Beata Rola

Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat zajęć:

Charakterystyka działalności filozoficznej Sokratesa. Ćwiczenia wprowadzające składnię *ablativus temporis*

Klasa / czas trwania zajęć

klasa II / 2 godziny lekcyjne

Cele

- **ogólne:** zaznajomienie uczniów z działalnością filozoficzną Sokratesa; uświadomienie wpływów antyku na kształtowanie się myśli filozoficzno-etycznej w epokach późniejszych; doskonalenie techniki przekładu tekstu łacińskiego; wdrażanie do pełnego uczestnictwa w lekcji, zwłaszcza uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
- **szczegółowe:** uczeń charakteryzuje i interpretuje działalność filozoficzną Sokratesa; wskazuje przykłady jego wpływu na życie naukowe i literackie późniejszych epok; tłumaczy oraz analizuje łaciński tekst preparowany; formułuje proste wypowiedzi po łacinie

Metody

słowne: wyjaśnienie, dyskusja; aktywizujące: dedukcyjna, problemowa, giełda pomysłów; ogładowe: filmy dydaktyczne; korzystania z materiałów źródłowych: tekst, słownik; inne: kognitywna, bezpośrednia, gramatyczno-tłumaczeniowa, analityczna.

Formy pracy: grupowa, zbiorowa, indywidualna

Środki dydaktyczne

1. tablica multimedialna z oprogramowaniem (komputery z dostępem do Internetu, rzutnik)
2. strony internetowe: - Platon, *Eutydem* <<http://biblioteka.kijowski.pl/platon/eutydem.pdf>>
- Tuwim, Julian, *Sokrates tańczący* <<https://literatura.wywrota.pl/wiersz-klasyka/38291-julian-tuwim-sokrates-tanczacy.html>> [dostęp 7 czerwca 2019]
3. słowniki łacińsko-polskie, red. K. Kumaniecki i polsko-łacińskie, red. L. Winniczuk lub <<https://pl.glosbe.com/pl/la>>; <<https://pl.glosbe.com/la/pl>> [dostęp 7 czerwca 2019]
4. Wilczyński Stanisław, Zarych Teresa (1984). *Lectio Latina II*. Warszawa, WSiP
5. wydruki zawierające ćwiczenia oraz tekst łaciński

Opis przebiegu zajęć

Nauczyciel przedstawia cele i temat zajęć. Po krótkim wprowadzeniu aranżuje dyskusję z uczniami nt. życia i działalności filozoficznej Sokratesa. Zgodnie z zasadami konstruktywizmu odwołuje się przy tym do wiedzy uczniów nabytej podczas lekcji

historii, filozofii, etyki etc. Wyświetla na tablicy pierwsze zdanie z czytanki *De Socrate* (Wilczyński, Zarych, 1984:15). Jest ono tłumaczone i analizowane przez uczniów pod kierunkiem nauczyciela. Wspólnie jest formułowana zasada budowy i tłumaczenia składni ablativus temporis. Nauczyciel zleca do wykonania ćwiczenie (zał. 1, zad. 1). Dla uczniów z problemami w nauce można zaproponować zadanie o mniejszym stopniu trudności (zał. 1, zad. 2). Po omówieniu ćwiczenia uczniowie tłumaczą i dokonują analizy gramatycznej dalszej części czytanki. Ćwiczenie ewaluacyjne: nauczyciel zadaje w języku łacińskim pytania do tekstu. Aby uświadomić uczniom wpływ działalności Sokratesa na literaturę nowożytną, przytacza wiersz Juliana Tuwima *Sokrates tańczący*. Na zakończenie zajęć, w ramach ćwiczenia ewaluacyjnego, zadaje w języku łacińskim proste pytania na bazie słownictwa z czytanki, po czym zadaje pracę domową (zał. 2).

Zał. 1. Zad. 1 Uzupełnij zdania właściwą formą rzeczownika podanego w nawiasie oraz przetłumacz: a) In Graeciam Iulio proficisci volumus (mensis,-is). b) antiquis multa bella gerebantur (tempus,-oris).

c) Socrates supremo ... vitae de immortalitate animi cogitabat (dies,-ei). d) Hoc

Marcus domum revertit (annus,-i). Zad. 2. Przetłumacz zwroty: *his annis, horā quintā, aestate proximā, noctibus profundis, illō tempore*.

Zał. 2 I. Zadanie obowiązkowe: Zastąp podkreślone formy analogicznymi wybranymi spośród podanych, a następnie przetłumacz zdania: Hieme in horto non laboratur (noctem, noctis, noctes, nocte). Eodem anno hic natus est (veris, veri, vere, ver). Ursi autumno non dormiunt (aestate, aestas, aestatem, aestatis). Hoc proximo mense faciam (tempora, tempore, tempus, temporibus). Titus die dicta advenit (horā, horam, horas, horae).

II. Zadanie dla chętnych: Przeczytaj zamieszczony na podanej stronie internetowej fragment dialogu Platona *Eutydem* w języku polskim dotyczący intelektualizmu etycznego – głównej idei filozoficznej Sokratesa. Napisz własną ocenę filozofii Sokratesa.

Komentarz metodyczny

Proponowany materiał sprzyja osiągnięciu następujących celów zawartych w podstawie programowej: I 2 c; 3-7, 8 m; II 4 b, 11 b, b; III,1- 5. Podczas zajęć kształtowane są kompetencje kluczowe rozwijające inicjatywność i przedsiębiorczość. Wspierane przez odpowiednie metody nauczania (problemowa, dedukcyjna, giełda pomysłów), formy (grupowa, zbiorowa) i środki dydaktyczne (multimedia) przyczyniają się do nabywania umiejętności efektywnego zarządzania informacjami oraz pozyskiwania, przetwarzania i przyswajania wiedzy. Praktyczny aspekt zajęć to wykorzystanie tych rozwiązań przez uczniów w planowaniu własnej kariery edukacyjno-zawodowej. Zgodnie z zasadami konstruktywizmu przy wprowadzaniu

nowego materiału nauczyciel bazuje na dotychczasowej wiedzy uczniów. Stosuje przy tym metodę dedukcyjną. Jeśli pozwoli na to czas, może rozwinąć wątek *Apologii Sokratesa* oraz recepcji tej formy w literaturze rzymskiej (Lucius Apuleius Madaurensis), czy wpływu metod nauczania filozofa na współcześnie stosowane w dydaktyce (heureza). Aby pozyskać informację zwrotną nt. metod, treści, sposobu prowadzenia czy wreszcie atrakcyjności zajęć, nauczyciel może przeprowadzić ankietę. Taka forma ewaluacji, stosowana kilka razy w roku, przyczynia się do polepszenia jakości prowadzonych zajęć. Obydwie prace domowe mają formę zadań maturalnych. Za rozprawkę nt. filozofii Sokratesa nauczyciel może wystawić oceny. Będzie to czynnikiem aktywizującym uczniów do wykonywania zadań wykraczających. Dwustopniowa praca domowa przynajmniej w części zaspokaja wymagania uczniów ze SPE.